

**CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA**

INFORMACIJA O PRIPREMI ZA POŽARNU SEZONU 2022. GODINE

Podgorica, jun 2022. godin

1. UVOD

Šumski požari i požari na otvorenom prostoru predstavljaju stalnu opasnost za gubitak šuma i šumskog zemljišta što za posljedicu ima devastaciju opožarenog prostora. Sve učestalije pojave šumskih požara često poprimaju velike razmjere i osim šuma ugrožavaju i poljoprivredne kulture, naseljena mjesta i ljudske živote. Visoke temperature, koje u ljetnjim mjesecima vladaju u pojedinim krajevima Crne Gore (južna i srednja regija), male količine padavina i nedovoljno održavanje šuma sa aspekta zaštite od požara, pogoduju nastanku požara na otvorenom prostoru – na zelenim površinama i šumskim kompleksima.

Kada je u pitanju zaštita i spašavanje od požara od posebnog je značaja sprovođenje preventivnih mjera i radnji, koje bi trebalo da rezultiraju boljim i kvalitetnijim odgovorom svih subjekata u sistemu.

Važno je istaći da za pripremu požarne sezone, sve opštine sa povećanim požarnim rizikom imaju obavezu održavanja sastanka opštinskih timova za zaštitu i spašavanje na kojima su edukacije o važnosti, načinu funkcionisanja i nadležnostima timova realizovali predstavnici Direktorata za zaštitu i spašavanje. Na svim sastancima opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, precizno su definisane sve obaveze subjekata sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, kao i procedure njihovog angažovanja. **Potencirano je da se prije nego se zatraži eventualna pomoć od države iskoriste svi resursi na lokalnom nivou.**

U 2021. godini, koja je sa aspekta zaštite od požara bila u granicama očekivanog, u Crnoj Gori je evidentirano 707 šumskih požara, dok je na otvorenom prostoru bilo 2139 požara (nisko rastinje i srednjogorica). Na području Crne Gore identifikovane su najugroženije lokacije za nastanak šumskih požara. Prema Nacionalnom planu za zaštitu od požara, u zavisnosti od količine i sastava gorivog materijala, vrste drveća, klime, zemljišta i ekspozicije, šume u Crnoj Gori se prema stepenu ugroženosti dijele u četiri grupe:

- I stepen – područje vrlo velike ugroženosti: Bar, Budva, Ulcinj, Kotor, Herceg Novi, Cetinje i dio područja Nikšića, Danilovgrada i Podgorice;
- II stepen – područje velike ugroženosti: Pljevlja, Žabljak, Mojkovac, Andrijevića, Plužine, Rožaje, Bijelo Polje, Plav, Berane i Kolašin;
- III stepen – područje umjerene ugroženosti: brdsko – planinsko područje (šume hrasta, graba i drugih lišćara) i ravničarsko (meki lišćari)
- IV stepen – područje male ugroženosti: sjeverni i sjeveroistočni dio brdsko – planinskog i planinskog područja (šume bukve).

2. AKTIVNOSTI SPROVEDENE NA PRIPREMI POŽARNE SEZONE 2022. GODINE

Pripremajući se za period pojačane požarne opasnosti u 2022. godini, Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova je u saradnji sa ostalim subjektima sistema zaštite i spašavanja, kao i prethodnih godina, realizovao niz preventivnih aktivnosti, kako bi što spremnije dočekali požarnu sezonu.

U tom pogledu, vršeni su inspekcijски nadzori, upućivani dopisi kojima je subjektima sistema zaštite i spašavanja ukazano na obaveze sprovođenja zakona iz ove oblasti, održavani su sastanci, realizovani projekti.

Jedna od ključnih preventivnih aktivnosti je konstantno insistiranje na izradi i ažuriranju opštinskih Planova zaštite i spašavanja od požara koji se izrađuju na osnovu Nacionalnog plana za zaštitu i spašavanje od požara, koji je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore u decembra 2018. godine. Do sada je izrađeno 20 opštinskih planova zaštite i spašavanja od požara, kao i oko 200 preduzetnih planova zaštite i spašavanja od požara. Posebno se insistira na izradi planova zaštite i spašavanja od požara kod privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika jer broj izrađenih planova još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou.

Poslati su dopisi svim jedinicama lokalnih samouprava koje nijesu izradile svoje planove da to učine u najkraćem roku, a opštine koje su ih donijele da vrše njihovo redovno ažuriranje.

Takođe, traženo je od svih u sistemu zaštite i spašavanja da izvijeste Direktorata za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova, o raspoloživim materijalnim i ljudskim resursima uz apostrofiranje napretka u odnosu na prethodnu godinu, kao i da dostave imena odgovornih lica za sprovođenje mjera zaštite od požara sa ažuriranim brojevima telefona i mejl adresama.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je 3. juna 2022. godine, organizovalo sastanak sa komandirima opštinskih službi zaštite i spašavanja. Na sastanku su opštinske službe predstavile raspoloživa sredstva i potencirali mjere koje će sprovesti u cilju što bolje pripremljenosti za požarnu sezonu. Sastanku je od 23 komandira službi zaštite i spašavanja prisustvovalo svega 9 komandira (Pljevlja, Berane, Andrijevića, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Cetinje, Kotor i Bar), dok od 14 komandira koji nijesu prisustvovali svoje odsustvo su obrazložili samo komandir iz Danilovgrada i sa Žabljaka. Novi sastanak sa odsutnim komandirima zakazan je za 8. jun, ali je na sastanak došlo svega 4 komandira (Ulcinj, Budva, Danilovgrad i Šavnik), dok komandiri iz Herceg Novi, Tivta, Nikšić, Podgorica, Žabljak, Rožaje, Plav, Petnjica, Gusinje i Plužine nijesu došli.

Dana 9. juna 2022. godine u prostorijama Direktorata za zaštitu i spašavanje održan je sastanak sa učesnicima sistema zaštite i spašavanje na nacionalnom nivou, na kome su prisustvovali predstavnici Vojske Crne Gore, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Uprave za šume, JP Nacionalni parkovi, Željeznička infrastruktura, Agencije za životnu sredinu. Tema sastanka je bila analiza sprovođenja preventivnih mjera i pripremljenosti za odgovor na požare na otvorenom prostoru i u šumama tokom predstojeće požarne sezone.

U okviru projekta *Nepogode ne poznaju granice 2*, koji sprovodi FORS Montenegro – Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore u partnerstvu sa Prefekturom Skadar u cilju jačanja kapaciteta ljudi, institucija i službi koji se bave poslovima zaštite i spašavanja i smanjena rizika od katastrofa kroz edukaciju i podizanje nivoa svijesti građana, modernizaciju opreme i unapređenje saradnje u ciljnom području, realizovana je dvodnevna obuka za predstavnike institucija i službi iz Crne Gore i Albanije koje se bave poslovima zaštite i spašavanja na temu *Primjeri dobre prakse u upravljanju zaštitom i spašavanjem u slučaju požara*. Obuci je prisustvovalo 25 učesnika koji su imali priliku da unaprijede znanja iz oblasti upravljanja u slučajevima požara, saradnji službi sistema u zaštite i spašavanja, kao i o modelima dobre prakse, izazovima u ovoj oblasti i sličnim temama koje su predstavili treneri iz Hrvatske. Glavne ciljne grupe projekta u Crnoj Gori su opštinske službe zaštite i spašavanja iz Glavnog grada Podgorica, Prijestonice Cetinje, Bara, Ulcinja, Budve, Danilovgrada, Andrijevice, Berana, Plava, Petnjice, Gusinja i Rožaja, Direktorata

za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova i Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore. Takođe kroz isti pojeekat u periodu od 30. maja do 3. juna 2022. godine za 21 pripadnika navedenih službi zaštite i spašavanja opština iz Crne Gore kao i 15 pripadnika vatrogasno-spasilačkih službi iz regiona Skadra realizovana je obuka **Zaštita i spašavanje u slučaju požara**, u Podgorici.

U organizaciji Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, Područna jedinica za zaštitu i spašavanje Herceg Novi, 25. i 26. maja 2022. godine održana su predavanja prvom razredu građevinskog smjera JU Srednje mješovite škole „Ivan Goran Kovačić” i prvom razredu gimnazije u JU Resursnom centru za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“ u Kotoru na temu smanjenja rizika od zemljotresa i požara. Učenici su se upoznali sa istorijatom zemljotresa na ovom seizmički aktivnom području, preventivnim mjerama, kao i sa načinom ponašanja prije, tokom i poslije zemljotresa. S obzirom na početak požarne sezone, edukacija učenika obuhvatila je i osnove informacije o preventivnim mjerama, koje je neophodno sprovoditi radi smanjenja rizika od požara. Edukacija učenika prvog razreda gimnazije u JU Resursnom centru za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“ bila je prilagođena potrebama učenika ovog centra sa akcentom na aktivnosti koje je potrebno sprovoditi prije, tokom i nakon zemljotresa i požara. Ova predavanja su aktivnost u okviru projekta BALANCE – *Upravljanje zemljotresima većih razmjera na zapadnom Balkanu kroz zajedničke aktivnosti prekogranične saradnje*, koji se realizuje u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu.

Takođe, u organizaciji Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, 8. juna 2022. godine realizovano je osposobljavanje Opštinskog tima za zaštitu i spašavanje Danilovgrad kome su prisustvovali svi članovi tima na čelu sa rukovoditeljkom tima Zoricom Kovačević, predsjednicom Opštine Danilovgrad. Na kraju osposobljavanja sprovedena je štabna vježba na temu reagovanja u slučaju šumskog požara na teritoriji opštine Danilovgrad na kojoj su članovi Opštinskog tima kroz diskusiju testirali i uvježbavali procedure rukovođenja, koordiniranja i komunikacije u slučaju šumskog požara.

Naglašavamo i činjenicu da je u prethodnom periodu kontinuirano vršena edukacija učenika i zaposlenih u školskim ustanovama, s akcentom na sprovođenje preventivnih, operativnih i sanacionih mjera zaštite i spašavanja od požara i drugih elementarnih nepogoda, kao i na aktivnosti koje se sprovode u slučaju izvođenja evakuacije.

3. RESURSI SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Kvalitet odgovora sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori u slučaju požara u značajnoj mjeri određuje mogućnost angažovanja raspoloživih ljudskih i materijalnih kapaciteta, kako operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, tako i državnih organa, organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, preduzetnika i drugih pravnih i fizičkih lica.

Oslonac operativnog odgovora na sve vrste nesreća čine službe zaštite i spašavanja koje su organizovane u svim opštinama na području Crne Gore, osim u opštini Tuzi koja je formalno samostalna opština od 1. septembra 2018. godine. U formiranim službama ima ukupno 731 zaposleni, od kojih 660 radi u operativnom dijelu (585 zaposlenih je u stalnom radnom odnosu,

dok 75 radi po ugovoru), a u administrativnom dijelu zaposlen je 71 službenik (62 zaposlenih je u stalnom radnom odnosu, dok 9 radi po ugovoru).

U opštinskim službama za zaštitu i spašavanje ima ukupno 199 vozila, od toga je tehnički ispravnih 147 vatrogasno-spasilačkih vozila, a ostalih tehnički ispravnih vozila ima 52. Ukupno su neispravna 34 vozila.

Dobrovoljna vatrogasna društava imaju ukupno oko 200 dobrovoljnih vatrogasaca i raspolažu sa dvadesetak vatrogasno-spasilačkih vozila. Direktor za zaštitu i spašavanje MUP-a kroz svoje aktivnosti permanentno podstiče trend formiranja novih dobrovoljnih vatrogasnih društava kroz različite vidove pomoći kao npr. obuke, doniranje opreme, uključivanje u terenske vježbe njihovih pripadnika i sl.

Na državnom nivou funkcionira je operativna Jedinica za gašenje požara iz vazduha koja raspolaže sa tri aviona za gašenje požara tipa AT-802/802A. Podršku jedinici za gašenja požara iz vazduha obezbjeđuju dva helikoptera Direkcije Avio-helikopterska jedinica tipa ABell-412 i ABell-212 za izviđanje i lociranje požara, kao i za transport timova za gašenje požara. Napominjemo da su dva protivpožarna aviona oštećena u toku operacija gašenja požara (jedan avion AT-802A oštećen je u novembru 2020. godine, dok je drugi AT-802A pretrpio oštećenje u junu 2021. godine). Helikopter AB 212 zbog isteka vremenskih resursa od 01.10.2021. godine nije operativan.

Kada su u pitanju materijalno-tehnički i ljudski resursi za ovu sezonu, za gašenje požara iz vazduha biće raspoloživi jedan avion AT 802 i jedan helikopter AB 412, dva pilota protivpožarnih aviona i dva pilota helikoptera po završenim planiranim obukama.

Tokom predstojeće protivpožarne sezone Vazduhoplovstvo Vojske Crne Gore će raspolagati sa dva operativna helikoptera osim u junu mjesecu kada će zbog periodičnog – godišnjeg tehničkog pregleda na jednom helikopteru, u operativnoj upotrebi biti jedan helikopter. Kapacitet podvjesnog vedra za gašenje požara na helikopteru je 1500 litara. Vazduhoplovstvo Vojske Crne Gore raspolaže sa 4 posade osposobljene za zadatke gašenja požara upotrebom podvjesnog vedra na helikopteru Bell 412 EP/EPI. Vojska Crne Gore je u mogućnosti da angažuje 50 do 100 vojnika iz svog sastava kao ispomoć drugim institucijama.

U funkciji su i 5 dronova koje je MUP-Direktor za zaštitu i spašavanje nabavio realizujući brojne međunarodne projekte, a služe za izviđanje, pretragu i snimanje terena prilikom spašavanja, pojave požara, poplava, saobraćajnih udesa i drugih nesreća. Za njihovo upravljanje obučeno je 7 službenika Direktorata za zaštitu i spašavanje.

Na raspolaganju je i *multifunkcionalni robotički sistem* koji predstavlja specijalizovani vid opreme za višestruku namjenu za potrebe sistema zaštite i spašavanja, koji se može koristiti za akcije zaštite i spašavanja u slučaju tehničko-tehnoloških hazarda, tj. požara velikih razmjera u proizvodnim pogonima, u slučaju saobraćajnih nesreća, hemijsko-bioloških hazarda, uklanjanja minsko eksplozivnih sredstava, kao i tokom elementarnih nepogoda tj. poplava, uklanjanja ruševina u slučaju zemljotresa, gašenja šumskih požara, itd. Korišćenjem ovakvih sistema značajno se povećava bezbjednost spasilaca, jer robotički sistem se koristi sa bezbjedne udaljenosti i zamjenjuje slanje spasilaca gdje je rizik po život veoma visok.

Važno je istaći da je OKC 112 funkcionalan 24 sata tokom godine, te da je izvršena najsavremenija softverska nadogradnja CoordCom sistema, što je od značaja za kvalitetan prijem, obradu i distribuciju podataka prilikom rane najave i blagovremenog angažovanja spasilačkih službi.

U okviru NATO SPS naučnog programa „Naukom za mir i bezbjednost” razvijen je NICS sistem koji svim korisnicima, kako donosiocima odluka, tako i operativcima na terenu, donosi brojne olakšice i omogućava bolju organizaciju, planiranje i sprovođenje akcija. Dijeljenjem operativnih podataka u realnom vremenu, radnih mapa, lokacija svih učesnika, georeferenciranih slika, lajv strim materijala (sa dronova, IP izvora, kamera, termovizija, IR i sl.), generisanjem izvještaja sa terena i potrebne dokumentacije, te korišćenjem svih resursa dostupnih donosiocima odluka ovaj sistem značajno može unaprijediti ukupan sistem zaštite i spašavanja Crne Gore.

Tokom požarne sezone 2021. godine NICS sistem se koristio u Operativnom štabu za zaštitu i spašavanje prilikom odgovora na stanje izazvano velikim požarima u Crnoj Gori. Korišćeni su dronovi za nadgledanje požarišta sa termovizijskom kamerom, mapirani su svi požari i praćeno je realno stanje požarišta preko satelita EU mehanizma i NASA.

Sistem radio veza koji se koristi u sistemu zaštite i spašavanja nije riješen na adekvatan način, jer jedan broj službi za zaštitu i spašavanje još uvijek koristi analogni sistem radio veza. Naime, radio veze koje se upotrebljavaju u pojedinim operativnim jedinicama, koje su dio sistema zaštite i spašavanja ne zadovoljavaju kriterijume za funkcionisanje sistema. U prethodnom periodu i sjever države je pokriven TETRA signalom, te se kao jedan od prioriteta u narednom periodu nameće opremanje svih službi za zaštitu i spašavanje TETRA sistemom.

4. PREDLOG MJERA

Aktivnostima koje su sprovedene u cilju adekvatne pripreme za predstojeću požarnu sezonu koordinirao je Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova, pri čemu treba istaći da postoje izvještaji svih subjekata u sistemu i da oni služe kao polazna osnova za dalje praćenje unapređenja rada svih državnih organa, organa državne uprave i lokalne samouprave.

Imajući u vidu iskustvo iz prethodnih godina, planirano je da, ukoliko dođe do eskalacije požara većih razmjera, Operativni štab za zaštitu i spašavanje koji će biti u stalnom zasijedanju angažuje jedan broj vozila i vatrogasaca-spasilaca iz opština koje u tom trenutku imaju manji požarni rizik, a koji bi bili stacionirani u službama zaštite i spašavanja u ugroženim opštinama koje imaju smještajne kapacitete za vatrogasce-spasioce i njihova vozila. Na ovaj način bismo podigli nivo efikasnosti i brzine reagovanja, a istovremeno ukoliko bi požari potrajali, omogućili zamjenjivost vatrogasaca-spasilaca na terenu.

Smatramo neophodnim da je potrebno pronaći održiv model za rješavanje problema koji su prethodnih godina pratili angažovanje pripadnika službi zaštite i spašavanja iz sjevernih opština u opštinama u južnom regionu, a koji su se odnosili na isplatu dnevnica, prekovremenih časova rada, ishranu, smještaj, točenje goriva i drugo.

Na kraju, treba podsjetiti da ukoliko požari dostignu razmjeru da država ne može adekvatno odgovoriti na njih, postoji mogućnost angažovanja međunarodne pomoći kroz bilateralnu saradnju, kao i putem Mehanizma Unije za civilnu zaštitu i NATO.